

ОЛЕГ АНДРІЙОВИЧ ОБЕРНІХІН

Харківський національний університет внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ПРОТИ ДІТЕЙ У ШВЕЦІЇ

Питання домашнього насильства над дітьми було активізоване у Швеції близько століття тому. Термін «наси́льство», який вбачає застосування фізичної сили, в країнах Європи давно включає в себе фізичне, сексуальне, психологічне, емоційне і економічне насильство. І кожен із цих видів насильства (а на практиці вони здебільшого мають комплексний характер) передбачає покарання – від адміністративного до тюремного ув'язнення.

Безперечно першість встановила Швеція, яка в 1979 році на законодавчому рівні, першою в світі заборонила фізичне покарання дітей. До дітей не можна застосовувати не лише фізичну силу, а й підвищувати голос до рівня, який має шкідливий емоційний вплив. Суворо забороняється залишати дітей удома самих (у окремих випадках до 12-річного віку). Сусіди вважатимуть громадянським обов'язком заявити про такі випадки в поліцію, і після повернення додому батьки можуть не застати вдома своїх дітей – їх тимчасово оформлять до спеціальних притулків, допоки судом не буде встановлена провина батьків. Їм доведеться доводити свою здатність дотримуватися закону та знову виховувати своїх дітей.

Якщо неповнолітній зазнає насильства, Закон «Про соціальну службу» зобов'язує працівників у закладах, які працюють із дітьми, негайно повідомляти соціальній службі. Отримавши такий сигнал, соціальна служба повинна одразу ж оцінити, чи не потребує дитина невідкладного захисту. Після цього служба має 14 днів, щоб ухвалити рішення про початок розслідування. За винятком особливих випадків, воно має бути завершене протягом чотирьох місяців. Згідно із законом, розслідування треба проводити без зайвих незручностей і, в разі потреби, зі залученням експертів. Зацікавлених осіб слід проінформувати, що розпочато розслідування. Якщо виявляється, що неповнолітній потребує опіки поза домівкою, треба розробити план надання такої опіки. Із 2013 року соціальні працівники зобов'язані враховувати думку самої дитини (настільки, наскільки та здатна її висловити). Якщо тільки дитині не загрожує пряма небезпека, будь-які рішення ухвалюється за погодженням із батьками і з урахуванням інтересів усіх сторін.

Іншим країнам не слід сліпо наслідувати досвід Швеції, проте він може бути критично оцінений та використаний в Україні для поліпшення нашої політики боротьби з цим огидним соціальним злом.

Науковий керівник Л. С. Сазанова